

14. Sabluk, P.T. (2010). Kontseptual'ni aspekty modernizatsiyi ahrarnoho vyrobnytstva ta rozvytku sil'skohospodars'kykh terytoriy v Ukrayini [Conceptual aspects of modernization of agricultural production and development of rural areas in Ukraine] *Ekonomika APK*. Vol 8. P. 3–9 [in Ukrainian].
15. Sazhina M. A., Chibrikov G. G. Ekonomicheskaya teoriya. Uchebnik dlia vuzov [Economic theory. Textbook for universities]. – M.: Izdatelstvo NORMA, 2001. 632 p. [in Ukrainian].
16. Zubets, M. V., Burkat, V. P., Huzyev, I. V. ta in. (2005). Stratehiya rozvytku m"yasnoho skotarstva v Ukrayini v konteksti natsional'noyi prodovol'choyi bezpeky [Strategy of beef cattle development in Ukraine in the context of national food security]. Kyiv. 174 [in Ukrainian].
17. Prisyazhnyuk, M. V., Zubets, M. V. and Sabluk, P. T. and other (2011), Ahrarnyy sektor ekonomiky Ukrayiny (stan i perspektyvy rozvytku) [Agrarian sector of the economy of Ukraine (state and prospects of development)] eds. M. V. Prisyazhnyuk, M. V. Zubets, P. T. Sabluk, V. Ya. Mesel-Veselyak, M. M. Fedorov. NSC IAE [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.9>

CECHY KONSTRUKCJI LEKSYKALNO-GRAMATYCZNYCH W PRZEMÓWIENIACH KRÓLOWEJ ELŻBIETY II

Olha Narodovska

*nauczyciel języka angielskiego Katedry Języka Angielskiego Kierunku Humanistycznego nr 3
Narodowego Uniwersytetu Technicznego Ukrainy „Kijowski Instytut Politechniczny im. Igora Sikorskiego”
(Kijów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0002-9869-1764

kpiteacherenglish@gmail.com

Hanna Chava

nauczyciel języka angielskiego

Nikopolskiego College'u

Dnieprowskiego Państwowego Uniwersytetu Rolniczo-Ekonomicznego

(Nikopol, obwód dnipropropetrowski, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-5083-7229

Adnotacja. Artykuł poświęcono badaniu wizerunku językowego królowej Elżbiety II, który powstaje dzięki zastosowaniu szeregu określonych jednostek leksykalnych i gramatycznych. Przeanalizowano kanwę językową tekstów Wielkanocnych przemówień monarchy oraz podkreślono cechy leksykalne i indywidualne środki ekspresji językowej. Ustalono podstawowe zasady strukturalnej budowy mowy polityka i środki wyrazu, które pomagają ujednolicić mowę i wzmocnić wpływ na publiczność. Wyróżniono szereg specjalnych wyrażen i słów, które są dominujące i pomagają kształtować osobowość językową osoby mówcy w oczach odbiorcy.

Przeprowadzona analiza pozwala stwierdzić, że anglojęzyczny dyskurs polityczny jest nasycony środkami werbalnymi na wszystkich poziomach języka. Takie narzędzia mają funkcję perswazyjną i pozwalają przyciągnąć i utrzymać uwagę publiczności, aby ułatwić postrzeganie tego, co usłyszeli. W rezultacie mowa mówcy jest znacznie wzbogacana werbalnymi środkami oddziaływania na biorców, kształtuje ich świadomość polityczną i zachęca do niezbędnych działań.

Słowa kluczowe: dyskurs polityczny, perswazyjność, osobowość językowa, zachowania komunikacyjne, refleksja, obrazowość.

FEATURES OF LEXICAL AND GRAMMATICAL STRUCTURES IN THE CHRISTMAS MESSAGES OF QUEEN ELIZABETH II

Olha Narodovska

*English Teacher at the Department of English Language for Humanities № 3
National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute” (Kyiv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0002-9869-1764

kpiteacherenglish@gmail.com

Hanna Chava

English Teacher

Nikopol College

of Dnipro State Agrarian and Economic University (Nikopol, Dnipropetrovsk region, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-5083-7229

Abstract. The article is devoted to the study of the linguistic personality of Queen Elizabeth II, which is formed through the use of a number of certain lexical and grammatical units. The linguistic outline of the texts of the monarch's

Christmas messages is analyzed and the lexical features and individual-stylistic means of linguistic expression are singled out. The basic principles of structural construction of a politician's speech and means of expression that help unify the speech and increase the impact on the audience are established. There are a number of special expressions and words that are dominant and help to form the linguistic personality of the speaker in the eyes of the recipient.

The analysis suggests that the English-language political discourse is saturated with verbal means at all levels of language. Such means have a persuasive function and allow to attract and hold the attention of the audience, to facilitate the perception of what is heard. As a result, the speaker's speech is significantly enriched by verbal means of influencing the recipients, forms their political consciousness and encourages the necessary action.

Key words: political discourse, persuasiveness, linguistic personality, communicative behavior, reflection, imagery.

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ У РІЗДВЯНИХ ПРОМОВАХ КОРОЛЕВИ ЄЛИЗАВЕТИ ІІ

Ольга Народовська

викладач англійської мови кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-9869-1764

kpiteacherenglish@gmail.com

Ганна Чава

викладач англійської мови

Нікопольського коледжу

Дніпровського державного аграрно-економічного університету

(Нікополь, Дніпропетровська область, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-5083-7229

Анотація. Статтю присвячено дослідженню мовного іміджу королеви Єлизавети ІІ, що формується завдяки використанню певних лексичних і граматичних одиниць. Проаналізовано мовну канву текстів різдвяних звернень монарха та виділено лексичні особливості й індивідуально-стильові засоби мовної виразності. Встановлено основні принципи структурної побудови промови політичного діяча та засоби виразності, що допомагають уніфікувати промову та посилити вплив на аудиторію. Виділено ряд особливих виразів і слів, що є домінуючими та допомагають сформулювати мовну індивідуальність особистості спікера в очах реципієнта.

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що англомовний політичний дискурс насичений вербальними засобами на усіх рівнях мови. Такі засоби мають персуазивну функцію і дозволяють привертати та тримати увагу аудиторії, полегшувати сприйняття почутого. Внаслідок цього промова оратора збагачується вербальними засобами впливу на реципієнтів, формує їхню політичну свідомість і спонукає до необхідних дій.

Ключові слова: політичний дискурс, персуазивність, мовна особистість, комунікативна поведінка, рефлексія, образність.

Вступ. Політичний дискурс за своєю суттю є абсолютно когнітивним явищем, оскільки безпосередньо пов'язаний із відтворенням і передачею знань. Головною його метою є стратегія персуазивності, що, у свою чергу, є унікальною стратегією текстотворення. Персуазивність як необхідний елемент удосконалення навичок міжособистісного та ділового спілкування дає можливість надсилати вербальні повідомлення, що мають на меті вплив на аудиторію, тож це явище є формою ефективного соціального та політичного впливу.

Використання персуазивного мовлення означає використання певних стилістичних, прагматичних, семантичних варіантів комунікативно-мовної дії, а також відповідних лінгвістичних засобів впливу на аудиторію. На морфологічному рівні передбачається вживання займенників, дієслів і дієслівних конструкцій, а також насичення прикметниками, що надає виступу певного емоційного забарвлення. Наприклад, використання форми першої особи множини характерне для політиків, які вже обіймають високі посади, або для тих, хто бере участь у передвиборних виступах. Вживання у промові займенника «I» дає слухачам зрозуміти, що лише ця людина може принести зміни в життя суспільства, що оратор є лідером, впевненим у собі та своїх силах:

«I am confident that our friendship will continue to deepen and that our two peoples will build an ever broader and stronger bridge between us» (промова королеви Єлизавети ІІ). Що стосується лексико-семантичного рівня мовлення, то тут дозволяється вживання як літературної, так і розмовної лексики. Такий прийом дозволяє наблизити оратора до аудиторії, встановити контакт, довірливе ставлення та навіть товариські відносини між учасниками комунікації. Синтаксичний рівень передбачає використання простих речень, що також робить виступ простішим і зрозумілішим слухачам.

У своїх виступах політичні діячі використовують різноманітні конструкції та мовні засоби: модальні дієслова, паралелізми, порівняння, риторичні питання, метафори, ідіоми, епітети тощо. Наша стаття присвячена аналізу такого виду політичної промови, як привітання.

Привітання як вид політичної комунікації є різновидом вітального мовленнєвого жанру і трактується зазвичай від імені політичного лідера чи певної сили (партії, організації); зазвичай приурочені до певного

свята чи урочистої події. Вперше поняття «мовленнєвий жанр» було запроваджено на початку XX ст. філософом і дослідником М.М. Бахтіним і визначався як стійкий тематичний, композиційний і стилістичний тип висловлювань (Стрій, 2015: 83).

Основна частина. Політичний дискурс є проблемою дослідження як політологів, так і лінгвістів, оскільки існує безпосередній тісний зв'язок між поняттями «мова» та «політика», адже жоден політичний режим не зможе існувати без основного засобу впливу на народ – слова.

Особливу увагу привертають екстралінгвістичні характеристики цього явища, а також ті механізми, технології та стратегії, що дозволяють політичним діячам впливати на адресатів з метою маніпулювання, спонукання до необхідних дій, пробудження певних почуттів.

Мета дослідження полягає у виявленні вербальних засобів впливу сучасного англomовного політичного дискурсу шляхом їх аналізу на прикладі різдвяних звернень до британського народу королеви Єлизавети II.

Актуальність вивчення цього питання зумовлена дискурсивною природою привітання як мовленнєвого жанру і як процесу політичної комунікації взагалі. У такому разі текст промови має розглядатися з урахуванням не лише вербальних, а й невербальних засобів комунікації, що забезпечують ефективність процесу спілкування та формують позитивний імідж політичного діяча. Аналіз різдвяних звернень королеви Єлизавети II, котра є символом стабільності Великої Британії, зразком гідності та добропорядності, підсилює актуальність нашої роботи.

Методи досліджень. Питанню типології мовленнєвого жанру взагалі та політичного дискурсу зокрема, а також вербальним і невербальним засобам впливу на свідомість широких мас населення присвячені праці закордонних (М. Фуко (Michel Foucault), Р. Барт (Roland Barthes), М. Бахтін (Mikhail Bakhtin), А. Грамші (Antonio Gramsci), О. Кубрякова, О. Шейгал та ін.) та вітчизняних учених (І. Андрусак, О. Фоменко, І. Бутова, К. Серажим та ін.).

Дослідження принципів втілення таких понять, як «персуазивність», «мовна особистість» і «комунікативна поведінка» розглядаються на тлі політичного дискурсу. Для цього розглянуто низку вітальних різдвяних промов королеви Великої Британії – Єлизавети II. Результат досягнуто шляхом вичленення мовленнєво-значущих конструкцій різних формацій, що мають найбільшу змістовність у контекстуальному навантаженні повідомлення та формують типову мовну індивідуальність мовця шляхом типізації структури використання граматичних конструкцій і лексики.

О.Д. Кривоносуд дає таке визначення поняттю «привітання»: «форма писемного контакту із представниками цільової аудиторії, присвячена певній даті або ювілею, тобто урочистій події в житті соціально значущої особи, персони або фірми» (Стрій, 2015: 86).

Найпопулярнішою формою привітання як жанру політичного дискурсу є новорічні привітання очільників держав. У ключі державної структури Великої Британії подібні виступи мають свої особливості. Таким чином офіційне звернення із традиційним новорічним привітанням, що містить підсумки минулого року й опис планів на майбутній, представляє Прем'єр Міністр країни. Королева ж, будучи живим представником традиції та спадковості, звертається до підданих із різдвяним зверненням.

Зарахування новорічного привітання до ритуального жанру політичного дискурсу було здійснено за критеріями, сформованими Н.В. Кондратенко. Серед них:

- подійність (урочиста подія – святкування Різдва);
- часова й локальна зумовленість (телевізійний виступ, що транслюється державними телерадіокомпаніями у святковий час);
- закріплена форма;
- перформативний характер (зумовлений комунікативною ситуацією виголошення: етикетність комунікації та її конвенційний характер визначає використання дієслів-перформативів на зразок *вітати*, *бажати*, *зичити* і под.) (Заболотна, 2010: 39).

Новорічне привітання типово містить такі компоненти:

- звертання до аудиторії;
- власне привітання;
- перелік досягнень минулого року;
- планування та надії прийдешнього року;
- побажання (Назаренко, 2018: 103).

Також Н.В. Кондратенко зазначає, що «метою новорічного звернення як жанру політичного дискурсу є єднання народу: політичний лідер не лише вітає аудиторію зі святом, а й акцентує увагу на спільних досягненнях, вказує шлях розв'язання спільних проблем» (Битко, 2014: 166). Ідея консолідації народу і влади особливо актуальна для різдвяних привітань Єлизавети II. За таких умов монарх досягає максимального рівня персуазивності.

Персуазивна комунікація допускає відображення протилежних способів мислення, що можуть сформуватися в різних контекстах на різних рівнях мови.

Кожен політичний діяч реалізує себе та здійснює встановлення зв'язку та вплив на аудиторію на загальних засадах, але використовує свої власні унікальні вирази, звороти та конструкції, що і формує його мовну особистість.

Вперше поняття «мовна особистість» увів у науковий обіг лінгвіст В.В. Виноградов ще у 1930 р. Пізніше цей термін з'явився у працях Г.І. Богіна, В.І. Карасика, О.О. Потебні, Л.В. Струганець, О.М. Шевченко та ін.,

проте значний внесок у дослідження поняття мовної особистості було зроблено Ю.М. Карауловим. Дослідником було запропоновано структуру мовної особистості, що мала три рівні:

- вербально-семантичний;
- лінгвокогнітивний;
- мотиваційний (Голубовська, 2008: 25–33).

Поняття «мовна особистість» є широким для здійснення досліджень, пов'язаних із функціональними особливостями мови та мовної діяльності, адже поєднує в собі лінгвістичні, психологічні, соціальні фактори. Мовна особистість виступає тією призмою, крізь яку відбувається бачення та категоризація світу (Власенко, 2012: 349).

Мовна особистість королеви Єлизавети II цікава та багатогранна. У своїй комунікативній поведінці королева Британії прагне до підтримання у свідомості народу позитивного образу монарха, демонструючи такі домінуючі риси, як аристократизм, патріотизм, вірність традиціям, дотримання правил королівського етикету, силу духу.

Вперше із різдвяною промовою королева виступила у 1952 р., а в 1957 р. монарха вперше транслювали по телебаченню. Характерною рисою звернень є відсутність привітання та звернення на початку промови. Наприклад: «*Christmas is a Christian festival which celebrates the birth of the Prince of Peace*» (1968) або «*This past year has been one of great celebration for many. The enthusiasm which greeted the Diamond Jubilee was, of course, especially memorable for me and my family*» (2012).

У різдвяних зверненнях Єлизавети II зупиняється на подіях, що відбулися у Великій Британії, країнах Співдружності та у всьому світі. Так, для опису подій, що мають негативний характер, використовуються такі лексичні одиниці:

- іменники: *death, destruction, tragedy, disaster, war, bombing, danger, victim, conflict, grief, earthquakes, cyclone, flood, trial, storms, drafts, horror, grief, sadness, violence, epidemics, famine, conflicts, pain, fear*;
- прикметники: *dreadful, brutal, striking, terrible, bad*, а також словосполучення, які можуть викликати яскраві негативні асоціації: *devastating consequences, continue to suffer* та ін.

Для опису яскравих подій року, що минає, використовуються позитивно забарвлені лексичні одиниці, такі як *peace, success, love, renewal, warmth, faith, respect, kindness, forgiveness, friendship, progress, tolerance, inspiration, happiness, wonderful, triumphing, joyous, brilliant, etc.*

Характерною особливістю звернень монарха є використання різдвяних пісень або молитов:

O Holy Child of Bethlehem

Descend to us we pray

Cast out our sin

And enter in

Be born in us today (2011),

а також нагадування про місію Спасителя: «*The message which God sent us by Christ's life and example is a very simple one, even though it seems so difficult to put into practice*» (1988). Використання таких цитат має певний емоційний вплив на слухача, а саме вселяють натхнення та віру. Звертаючись до Всевишнього, королева закріплює віру в те, що наступний рік буде кращим.

У різдвяних зверненнях також згадуються події, що відбулися у королівській родині. Королева завжди говорить як про приємні події, так і про труднощі: «*Closer to home it has been a busy year for my family. With two weddings and two babies and another child expected soon it helps to keep a grandmother well occupied*» (2018). Обов'язково підкреслюється роль родини у житті кожної людини: «*...it's important at this time of year to reach out beyond our familiar relationships to think of those who are on their own*» (2012). У своїх промовах королева наголошує на важливості таких цінностей, як любов, доброта, взаємодопомога та взаєморозуміння: «*...we must never forget the plight of the disadvantaged and excluded, that we must respond to the needs of those who may be in distress or despair*» (2002).

У кожній промові прослідковується зв'язок епох – минуле-теперішнє-майбутнє, а також висловлюється надія на те, що за будь-яких умов будуть знайдені правильні рішення важких питань: «*As we come together amongst family and friends and look forward to the coming year, I hope that in the months to come we shall be able to find ways of strengthening our own communities as a sure support and comfort to us all – whatever may lie ahead*» (2001).

Закінчує свою промову королева зазвичай побажанням щасливого Різдва: «*God bless you and a very happy Christmas to you all*» (1984), «*I wish you all a very happy Christmas*» (2008), «*I wish you a peaceful and very happy Christmas*» (2017).

У різдвяних зверненнях спостерігається використання елементів розмовного стилю, наприклад, використання сполучника *but* на початку речення, що надає мові відтінок певної простоти, доступності, виразності та створює ефект меншої офіційності: «*But whilst many of these events were of natural origin, it was the human conflicts and the wanton acts of crime and terror against fellow human beings which have so appalled us all*» (2001).

Ефект експресивності промов створюється за допомогою певних мовних засобів. Серед них:

- емпатичні моделі: *indeed, sadly, it seems that it's tragedy that often draws out the most and the best from the human spirit*;
- алітерація: *families, friends, and communities often find a source of courage rising up from within*;
- синтаксичний паралелізм: «*We've seen that it's in hardship that we often find strength from our families; it's in adversity that new friendships are sometimes formed; and it's in a crisis that communities break down barriers and bind together to help one another*» (2011);

- протиставлення: «*God sent into the world a unique person – neither a philosopher nor a general (important though they are) – but a Saviour, with the power to forgive*» (2011);
- метафори: *forgiveness blossomed, lens of history*.

У своїй промові королева використовує займенники *we, us, our*, підкреслюючи свою єдність із народом: «*We in this country have tried to bring comfort to all those who were bereaved, or who suffered loss or injury in September's tragic events through those moving services at St Paul's and more recently at Westminster Abbey*» (2001), «*I pray also that we may all be blessed with something of their spirit. Then we would find it easier to solve our disputes in peace and justice*» (1990).

У різдвяному привітанні 2020 р. основною темою була надія, адже рік видався важким. Ключовим образом звернення Королеви є світло, що несе надію, й у промові цей образ з'являється уже на самому початку тексту: «*Every year we herald the coming of Christmas by turning on the lights. And light does more than create a festive mood – light brings hope*» (2020).

Образ «світло – надія» проходить червоною ниткою через усю промову: «*This year, we celebrated International Nurses' Day, on the 200th anniversary of the birth of Florence Nightingale. As with other nursing pioneers like Mary Seacole, Florence Nightingale shone a lamp of hope across the world. Today, our front-line services still shine that lamp for us – supported by the amazing achievements of modern science – and we owe them a debt of gratitude*» (2020). Королева не випадково згадує цей ювілей, адже це чудова можливість емоційно подякувати медичним працівникам за їхній труд: лікарі не просто лікують – вони несуть світло. Те саме світло, що і Флоренс Найтінгейл, і свято Різдва.

Далі королева говорить про подію, пов'язану з темою надії, а отже, знову повторює основну ідею «світло – надія» і таким чином об'єднує текст привітання: «*In November, we commemorated another hero – though nobody knows his name. The Tomb of the Unknown Warrior isn't a large memorial, but everyone entering Westminster Abbey has to walk around his resting place, honouring this unnamed combatant of the First World War – a symbol of selfless duty and ultimate sacrifice*» (2020).

Цей воїн є уособленням мільйонів людей, котрі, так само як і він, протягом усієї історії людства ставили життя інших вище за своє власне та продовжують це роботи. Це символ неминучої надії в тяжкі та непередбачувані часи. Посилаючись на історичні події, Єлизавета II підсилює думку, що люди не просто допомагають один одному, а готові сьогодні жертвувати собою так само, як і невідомий солдат під час подій Першої світової війни.

У своїх зверненнях до підданих Королева робить акценти на позитивному. Вона не говорить про важкі події року, що минає, а лише про те, як проявляють себе люди під час цих подій: «*Remarkably, a year that has necessarily kept people apart has, in many ways, brought us closer. Across the Commonwealth, my family and I have been inspired by stories of people volunteering in their communities, helping those in need*» (2020).

Також кожне привітання націлене на те, що Королева розуміє та поважає кожного свого підданого: «*Of course, for many, this time of year will be tinged with sadness: some mourning the loss of those dear to them, and others missing friends and family-members distanced for safety, when all they'd really want for Christmas is a simple hug or a squeeze of the hand. If you are among them, you are not alone, and let me assure you of my thoughts and prayers*» (2020).

За своєю структурою кінцівка привітання завершує ідею, що була заявлена із самого початку промови: «*The Bible tells how a star appeared in the sky, its light guiding the shepherds and wise men to the scene of Jesus's birth. Let the light of Christmas – the spirit of selflessness, love and above all hope – guide us in the times ahead*» (2020). Остання фраза підсумовує все сказане королевою та нагадує про ключові аргументи виступу: світло, відвагу лікарів, кохання і, звичайно ж, надію.

Текст сприймається як єдине ціле з однією простою, але зрозумілою ідеєю.

Отже, мова королеви Єлизавети II є формою англійської мови «Queen's English», що використовується представниками вищого класу і відрізняється від інших форм англійської фонетичними характеристиками. Важливою цінністю в поведінці британської королеви є усвідомлення нею своєї місії як хранителя британських монархічних традицій. З допомогою своїх публічних виступів королева підтримує у свідомості британців позитивний образ монарха. У комунікативні поведінці Єлизавети II проявляються її патріотизм, вірність традиціям.

Результати. Представлений аналіз лексичної та граматичної текстової структури різдвяних промов королеви Єлизавети II дозволяє сформулювати твердження, що їхньою основною складовою частиною є загально-вживана лексика. Загальний рівень бесіди від побутового відрізнення офіційний посил, Єлизаветі II також вдається до використання ідіом, що надає її промова яскравого та душевного відтінку, розширює сприйняття за допомогою синонімії. Крім того, використання синонімів допомагає окрасити зображуване явище, зробити мовлення більш емоційно забарвленим, таким чином, висловити одну й ту саму думку, але по-різному деталізувати основний зміст висловлювання, наприклад: *it can be a great power for good – a force which I believe can be of immeasurable benefit to all humanity; the comradeship and co-operation it inspires and the friendship and tolerance it encourages; We are horrified by brutal and senseless violence, and above all the whole fabric of our lives is threatened by inflation, the frightening sickness of the world today* (Christmas broadcasts). Не менш значиме місце в текстовому та змістовому значенні займає антитеза, використання якої додає милозвучності, наприклад: *Wherever you are, either at home or away, in snow or in sunshine; and she is leading yet other still backward territories forward to the same goal; a future which is now the past; Everything – the good and the bad – can be shared; A big stone can cause waves, but even the smallest pebble changes the whole pattern of the water* (Christmas

broadcasts). За умови потреби у стислому, чіткому, але змістовно насиченому та глибоко образному посилі, який би швидко запам'ятовувався слухачам і закріпився у свідомості з прив'язкою саме до цього ситуативного, причинно-наслідкового зв'язку, подій чи предметів, підвищує вагомість ролі метафори у виразах (Мацько, 2003), тому промови королеви Єлизавети II характеризуються влучним використанням комбінації експресивних метафор, орієнтованих на активізацію чуттєвого сприйняття, наприклад: *that spirit still flourishes in this old country; peace can blossom*. Найбільш поширеними є метафори вогню та світла, котрі пояснюють особливість, важливість і винятковість кожної окремої події, про яку згадується, а також засвідчують своєрідне світосприйняття самої королеви Єлизавети, наприклад: *a flame of compassion which has burnt brightly in the hearts of men and women; these great truths will continue to shine out as the light of hope in the darkness of intolerance and inhumanity; the light of liberty was not extinguished* (Christmas broadcasts). До таких особливостей мовної особистості королеви Єлизавети II можна віднести рефлексивність, тому що вона багаторазово наголошує, що Різдво – це час для рефлексії: *«Christmas is a time for reflection and renewal»*, час переосмислення християнських духовних цінностей: *«For Christmas marks a moment to pause, to reflect and believe in the possibilities of rebirth and renewal»*, а ключові події минулих років осмислюються й аналізуються у промовах із позиції її власного досвіду: *«But as this year draws to a close I would like to reflect more directly and more personally on what lies behind all the celebrations of these past twelve months»* (Christmas broadcasts).

Висновки. На основі викладеного вище матеріалу стає очевидним, що для дослідження лінгвопрагматичних особливостей англомовного політичного дискурсу доцільно використовувати комплексний підхід як до аналізу ролі окремо, так і до особливостей взаємодії мовних засобів при організації змісту чи способу вираження прагматичного спрямування текстів політичних промов. У цьому ключі рівень впливу аналізованих текстів промов підсилюється чисельними експресивно-стильовими засобами, що апелюють до свідомості адресата: лексичними, фонетичними та синтаксичними формами. Всі ці засоби використовуються для того, щоб запевнити адресата у достовірності та прозорості отриманої інформації; змінити його погляди, переконання на ряд певних загальновідомих подій і створити послідовні установки, що склали б план дій у певних ситуаціях; спонукати до тієї суспільно-політичної реакції й активності, яка є вигідною для адресанта особисто чи суспільно-політичного перебігу подій загалом.

Щодо Єлизавети II, то привітання є одним із основних ритуальних мовленнєвих жанрів, що функціонують у представленому нею публіці політичному дискурсі, та має чітко визначену структуру, зміст і комунікативну настанову.

Таким чином, мовна особистість спікера (в розглянутому випадку – королеви), представлена у політичному дискурсі, містить цілу низку засобів впливу на свідомість адресата на всіх рівнях, що впливають засобами мови. Ці мовні засоби дозволяють привернути увагу аудиторії, полегшити сприйняття змісту політичної промови та пришвидшити адаптацію до індивідуальної реальності конкретного реципієнта, урізноманітнити мовлення політика, водночас уніфікуючи його із загалом, наближаючи до кожного пересічного представника.

Отже, мовна особистість королеви Єлизавети II є образною та рефлексивною, що робить її однією з найбільш яскравих політичних представників. Вона не лише повноцінно використовує функціональні можливості політичного дискурсу для підвищення впливу, але й апелює до власної належності до народу, традиційного загалу за допомогою синонімії. Ототожнення себе не з високою політикою, а зі звичайною людиною з її нагальними потребами – це ключ до мовної особистості високоефективного політика, яким і є Єлизавета II, що формує її унікальність. Перспективою дослідження може бути аналіз провідних концептів у інших публічних промовах королеви Єлизавети II.

Список використаних джерел:

1. Битко А.С. Новорічне звернення президента як ритуальний жанр політичного дискурсу. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2014. Вип. 63. С. 165–172.
2. Власенко В.В. Мовна особистість Лесі Українки в епістолярному дискурсі. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. 2012. № 1, Т. 25 (64). Ч. 2. С. 349–354.
3. Голубовська І. Мовна особистість як лінгвокультурний феномен. 2008. URL: <http://studia-linguistica.knu.ua/2008-1-25-33-golubovska-i-o-golubovska-movna-osobistist-jak-lingvokulturnij-fenomen/>.
4. Заболотна Г.О. Новорічне звернення: специфіка українського тексту. *Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Дні науки Філософського факультету – 2010. Міжнародна наукова конференція (21–22 квітня 2010). Матеріали доповідей та виступів. Ч. VI*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. С. 39–41.
5. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2003. 311 с.
6. Назаренко О.М. Комунікативно-прагматичний аспект промов Президента України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2018. № 32. Т. 3. С. 102–104.
7. Стрій Л.І. Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Одеса. 2015. 190 с.
8. YouTube. The Queen's Christmas broadcasts. URL: [https://www.royal.uk/search?tags\[0\]=Christmas%20broadcasts](https://www.royal.uk/search?tags[0]=Christmas%20broadcasts).
9. YouTube. The Queen's Christmas Message 1968. 2018p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=I4jgJ-li6f8&list>.
10. YouTube. The Queen's Christmas Message 1984. 2016p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Mv9ovSfW-A8&list>.
11. YouTube. The Queen's Christmas Message 1984. 2011p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=LvpFJesl5hE&list>.
12. YouTube. The Queen's Christmas Message 1990. 2011p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sidjUFhiXGI&list>.

13. YouTube. The Queen's Christmas Message 2001. 2011p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=f6w13-GYtIg&list>.
14. YouTube. The Queen's Christmas Message 2002. 2011p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XTOH6YMZIBs&list>.
15. YouTube. Queen Elizabeth II Christmas Message 2008. 2009p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=r56P7DyjJEU>.
16. YouTube. The Queen's Christmas Message 2011 (with subtitles) Elizabeth II speaks to the Commonwealth. 2012 p. URL: https://www.youtube.com/watch?v=UE0W_ffgLPQ.
17. YouTube. Queen Elizabeth II Christmas Message 2012 (with subtitles) Elizabeth II speaks to the Commonwealth. 2013 p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YUPsMTqKWdM>.
18. YouTube. The Queen's Christmas Broadcast 2017. 2018p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IjTbcqpl2kc>.
19. YouTube. Watch The Queen's Christmas Broadcast 2018. 2019p. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mv8kG31cSr4>.
20. YouTube. The Queen's Christmas Broadcast 2020. 2021p. URL: https://www.youtube.com/watch?v=OZbCRN3C_Hs.

References:

1. Butko, A. S. (2014). Novorichne zvernennyua prezidenta yak rutyalniy zhanr polituchnogo duscursu [President's New Year speech as a ritual genre of political discourse]. *Sotsialny tehnologiyi: aktualny problem teorii ta praktuku*. K., Vyp. 63. P. 165–172. [in Ukrainian].
2. Vasulenko, V.V. (2012). Movna osobustist Lesy Ukrainky v epistolyarnomy duskyrsi [Lesya Ukrainka's linguistic personality in epistolary discourse]. Scientific notes of the Tauride National University. VI Vernadsky. Series Philology. Social communications. K., Vyp.1, Vol. 25 (64). p. 349–354. [in Ukrainian].
3. Golubovska, I. (2008). Movna osobustist yak linguokulturniy fenomen [Linguistic personality as a linguo-cultural phenomenon]. PhD handbook. Vol: 2008. p. 25–33. [in Ukrainian].
4. Zabolotna, H. O. (2010). Novorichne zvernennia: spetsufica ukrainskogo tekstu [New Year's speech: specifics of the Ukrainian text]. *Taras Shevchenko National University of Kyiv. Science Days of the Faculty of Philosophy*. K. : Kiyv university. Part 4. p. 39–41. [in Ukrainian].
5. Matsko, L. I. (2003). Rutorika: [navchalnyy posibnik] [Rhetoric: [course book]]. K. : High school. p. 311. [in Ukrainian].
6. Nazarenko, O. M. (2018). Komunikativno-pragmatichnyy aspekt promov prezidenta Ukrainu [Communicative and pragmatic aspect of the speeches of the President of Ukraine]. *International Humanitarian University Herald. Philology*. Vyp. 32. Tom 3. p. 102–104. [in Ukrainian].
7. Striy, L.I. (2015). Rutyalni zhanru ukrainskogo polituchnogo duscursu: structurno-semantichni i lingvovopragmatichni aspektu [Ritual genres of Ukrainian political discourse: structural-semantic and linguopragmatic aspects.]. PhD handbook. Odessa. p. 190. [in Ukrainian].
8. Queen Elizabeth II. *Christmas broadcasts*. Retrieved from [https://www.royal.uk/search?tags\[0\]=Christmas%20broadcasts](https://www.royal.uk/search?tags[0]=Christmas%20broadcasts)
9. Queen Elizabeth II. (1968). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=I4jgJ-li6f8&list>
10. Queen Elizabeth II. (1984). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=Mv9ovSfW-A8&list>
11. Queen Elizabeth II. (1988). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=LvpFJes15hE&list>
12. Queen Elizabeth II. (1990). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=sidjUFhiXGI&list>
13. Queen Elizabeth II. (2001). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=f6w13-GYtIg&list>
14. Queen Elizabeth II. (2002). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=XTOH6YMZIBs&list>
15. Queen Elizabeth II. (2008). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=r56P7DyjJEU>
16. Queen Elizabeth II. (2011). *Christmas broadcasts*. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=UE0W_ffgLPQ
17. Queen Elizabeth II. (2012). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=YUPsMTqKWdM>
18. Queen Elizabeth II. (2017). *Christmas broadcasts*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=y85R50sMMvY&t=5s>
19. Queen Elizabeth II. (2018). *Christmas broadcasts*. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=U2JOSkiq9_o
20. Queen Elizabeth II. (2020). *Christmas broadcasts*. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=OZbCRN3C_Hs